

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
24 ЛИСТОПАДА 2015 РОКУ**

ХАРКІВ – 2015

волонтер); специфічні носії інформації (вітчизняні мас-медіа, засоби масової інформації; інформаційні агентства; телевізійна система мовлення; інформаційні технології; державні програми з профілактики; спілкування; науково-методичні журнали і конференції тощо); регулювання інформаційного простору, інтенсивність та міра доступності інформації визначаються соціальною необхідністю та економічними проблемами зростання девіації.

До суб'єктів інформаційного простору з профілактики девіантної поведінки входить й соціальний педагог, який працює з підлітками у різних закладах: загальноосвітні та позашкільні навчальні заклади, соціальні служби, дитячі громадські і суспільні організації, оздоровчі табори, центри реабілітації. Тому підготовка майбутніх соціальних педагогів до формування інформаційного простору з профілактики девіантної поведінки потребує об'єднання концептуальної, змістової організаційно-методичної складової професійної підготовки соціального педагога до профілактичної роботи з готовністю студентів поширювати інформацію за допомогою системи інформації і зв'язку. До напрямів такої підготовки відносимо: партнерську взаємодію зі соціальними службами (тренінги щодо використання сучасних соціально-педагогічних мас-медіа; упорядкованість профілактичної інформації; розробка засобів інформації – буклети, сайти з інформацією; волонтерський рух, телефон довіри); евристичне занурення (ситуативні інформаційні ігри; розробка інформаційних проєктів; робота з електронними ЗМІ; використання інформаційних засобів превентивного виховання; розробка правових сторінок користувачів комп'ютерних мереж; розробка соціальної реклами).

Все це дозволить удосконалити інформаційний простір з профорієнтації, де закладено базові суспільні цінності, моральні ідеали, національні традиції.

ВАСИЛЕНКО О.М.

ІНТЕРАКТИВНІ ГРУПОВІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДЛІТКІВ

Проблема розвитку соціальної відповідальності підлітків актуалізується тим, що саме цей вік є найбільш придатний для накопичення досвіду саморегуляції поведінки, прийняття на себе обов'язків та вважається вирішальним у становленні зрілої відповідальності особистості. Розвиток почуття дорослості підлітків вимагає від них самостійності і незалежності, поваги й врахування інтересів інших, особистісної вимогливості у досягненні спільної мети у мікросередовищі (сім'я, однолітки, громада) (Л. Божович, М. Боришевський, М. Савчин, Н. Скорбіліна). Однак, у підлітковому періоді простежується недостатній рівень саморегулятивних механізмів власної відповідальної поведінки (Т. Гурлева, Д. Леонтьєв), які можна розвивати інтерактивними методами в групі. Інтерактивні (англ. «interact» — здатний до взаємодії, діалогу) методи розвитку соціальної відповідальності – це способи постійної, активної взаємодії, які спрямовані на формування у дитини почуття обов'язків та їх виконання, вмінь здійснювати самооцінку та контроль за

власними діями, центральним утворенням яких є моральні якості особистості, внаслідок яких відбуваються певні зміни в самостійності, ініціативності, готовності відповідати за наслідки своїх дій.

Суть інтерактивних методів у тому, що їх застосовують у колективній, кооперативній, груповій співпраці на основі рівноправної, рівнозначної суб'єктно-суб'єктної взаємодії з обов'язковим використанням рефлексії знань, вмінь і способів їх виконання. Зазначимо, що саме інтерактивна взаємодія у групі має на увазі активну діяльність кожного, але виключає домінування одного учасника над іншими, і базується на спільній думці вироблення рішення, що сприяє готовності дитини відповідати за наслідки своїх дій у груповій діяльності та дії всієї групи.

Застосування інтерактивних методів розвитку соціальної відповідальності передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Ефективною групова взаємодія в обговоренні соціально-педагогічної ситуації, розвитку навичок спілкування в групі, вмінь переконувати та брати на себе відповідальність за рішення буде в групі не більше 5 – 6 осіб. Можна використовувати такі методи обговорення ідей ситуації: два-чотири-всі разом (прийняття єдиного спільного рішення у парах, четвірка і колективом); діалог (спільний пошук узгодженого рішення); спільний проект (висвітлення проблеми з різних боків, складання групою проекту, його рецензія та доповнення експертами); командний пошук інформації; коло ідей (вирішення суперечливих питань завдяки аналізу списку ідей); акваріум (вдосконалення вміння дискутувати та аргументувати свою думку в індивідуальній бесіді, в групі та колективі); мозковий штурм (вироблення декількох вірних рішень і вибір оптимального з них); навчаючи – учусь; дерево рішень (аналіз механізмів прийняття складних рішень); ігрові методи (забезпечення контролю виведення емоцій; надання можливості самовизначення; надихання і допомога розвитку творчої уяви; надання можливості зростання навичок співробітництва в соціальному аспекті; надання можливості висловлювати свої думки). Охарактеризовані методи дозволяють підліткам реалізувати природне прагнення до спілкування, відкривають для них можливості співпраці (узгодження дій, брати на себе обов'язок, усвідомлення наслідків вибору, відповідати за прийняте рішення) та оптимізувати результати, які вигідні для них самих і для всіх інших членів групи.

Таким чином, інтерактивні методи розвитку соціальної відповідальності дозволяють: розширити пізнавальні можливості підлітків; переносити отримані способи співпраці на різні життєві ситуації у мікросередовищі; приймати важливі продумані рішення у групі; розвивати комунікативні вміння та навички; формувати внутрішні мотиви до відповідальності за прийняття рішення. Що сприяє виробленню в підлітків цінностей, вмінь спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, брати на себе відповідальність за власні дії, діяльність у групі та групову діяльність.